Lieta Nr.C13030717
Lietvedības Nr.C-0307-17

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Dobelē 2017.gada 16.martā

Dobeles rajona tiesa
tiesnese I.Kovaļova,
izskatīja rakstveida procesā /pers. A/ maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

2017.gada 4.janvārī prasītāja /pers. A/, pamatojoties uz Civillikuma 188.panta pirmo daļu, cēla Dobeles rajona tiesā maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu, lūdzot piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai uzturlīdzekļus ikdienas uzturam 120 EUR ik mēnesi līdz mūža galam; noteikt uzturlīdzekļu piedziņu no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas, kā arī to, ka uzturlīdzekļi maksājami līdz katra tekošā mēneša 15.datumam; lūdz noteikt, ka spriedums izpildāms nekavējoties.

Prasības pieteikumā prasītāja cita starpā norāda, ka viņas vienīgie ienākumi ir valsts vecuma pensija 231,69 EUR un ir grūti nosegt visus ikdienai nepieciešamos tēriņus un samaksāt par ikmēneša obligātajiem maksājumiem. Prasītājai nepietiek līdzekļi, lai iegādātos visus nepieciešamos medikamentus, apmeklētu ģimenes ārstu, kā arī, lai iegādātos cilvēkam nepieciešamo uzturu, kas ietver ne tikai kartupeļus un maizi, bet arī augļus un dārzeņus. Prasītāja norāda, ka viņai ir cukurslimība, kas nozīmē, ka viņai strikti jāpieturas pie ārstu nozīmētās diētas. Nepieciešamas arī dažāda veida higiēnas preces un apģērbs atbilstoši sezonai. Par iespēju apmeklēt kādu kultūras pasākumu jau sen prasītāja aizmirsusi, jo nepietiek līdzekļi, lai pilnībā nosegtu savas pamatvajadzības. Prasītāja ir izaudzinājusi dēlu, izskolojusi un vienmēr par viņu gādājusi, nav atstājusi grūtā brīdī un vienmēr pēc savas labākās sirdsapziņas godprātīgi pildījusi savus kā vecāka pienākumus. Prasītājai šobrīd ir ļoti grūti un esošajā situācijā viņai jāvēršas tiesā, lai risinātu radušos strīdu. Prasītāja neskaitāmas reizes lūgusi dēlam palīdzību, bet vienmēr saņemts ne tikai noraidījums, bet arī noraidoša attieksme Kopš 2016.gada oktobra dēls nav izrādījis nekādu interesi un nav sazinājies ar prasītāju, tāpēc viņa nezin dēla pašreizējo nodarbošanos. Dēls ir darbspējīgā vecumā, kas liecina, ka viņam ir visi dotumi, lai varētu prasītājai palīdzēt arī ikdienas darbos un, protams, nopelnīt iztiku ne tikai sev, bet kaut nedaudz sniegtu arī materiālo atbalstu. Prasītāja ar dēlu dzīvo atsevišķi, tādējādi arī ikdienas aprūpi iespēju robežās veic pati, gan attiecībā uz mājsaimniecības uzturēšanu, gan nokļūšanu uz veikalu vai pie ģimenes ārsta. Ikdienā jālieto daudzi medikamenti, bet reizēm ir tā, ka jādomā par iespēju atļauties nopirkt sev maizi. Ņemot vērā, ka viss kļūst ar vien dārgāks, ir nepieciešama dēla finansiālais atbalsts ikdienas uztura nodrošināšanai. Prasītājas kopējie izdevumi sastāda 351,12 EUR apmērā, bet ņemot vērā nepietiekamos līdzekļus no daudzām lietām ir jāatsakās, piemēram, iespējas iegādāties jaunas drēbes, nopirkt jaunu sadzīves tehniku, kas īpaši noderīga saimniecībā, arī attiecībā uz pārtikas izdevumiem nākas taupīt, jo veselības stāvokļa dēļ bieži rodas neparedzēti izdevumi (nokļūšana slimnīcā, papildus medikamenti). Tādējādi dēla atbalsts un palīdzība ir ļoti nozīmīgi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21} pantu, atbildētājam uz viņa deklarēto dzīvesvietu 2017.gada 9.janvārī nosūtīts prasības pieteikuma noraksts rakstveida paskaidrojumu sniegšanai, kurā izskaidrotas pušu civilprocesuālās tiesības.

2017.gada 10.februārī tiesā saņemts /pers. B/ paskaidrojums, kurā atbildētājs norāda, ka prasību atzīst daļēji 20 EUR apmērā mēnesī. Paskaidro, ka laikā, kad dzīvoja pie mātes, atdevis viņai daļu no algas, bet kad pārvācies, vairs tādas iespējas nebija.

Tā kā lietas dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu tiesas sēdē, kā arī tiesa neuzskatīja par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmo daļu, Dobeles rajona tiesa civillietu izskata rakstveida procesā, par ko lietas dalībniekiem ir savlaicīgi paziņots, nosūtot informatīvu vēstuli 2017.gada 22.februārī ierakstītā pasta sūtījumā uz prasītājas norādīto dzīvesvietas adresi un atbildētāja deklarēto dzīvesvietu.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā, tiesa atzīst, ka prasība ir daļēji apmierināma.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 120 EUR apmērā mēnesī.

Ar prasības pieteikumam pievienoto Dobeles novada pašvaldības dzimtsarakstu nodaļas 2016.gada 18.oktobra izziņu par dzimšanas reģistrāciju Nr.37.2-19/88 apstiprinās, ka prasītāja ir māte atbildētājam.

Civillikuma 188.pantā noteikts, ka *pienākums uzturēt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem samērā ar viņu spējām uzturēt vecākus vai vecvecākus un mantas stāvokli. Strīdus par uzturlīdzekļiem vecākiem vai vecvecākiem izšķir tiesa.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, *piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.*

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā Nr.SKC-160/2011 atzinis, ka no Civillikuma 188.panta pirmās daļas nepārprotami izriet bērnu pienākums apgādāt vecākus. Tomēr, kā tas jau izriet no minētās tiesību normas gramatiska tulkojuma, šāds pienākums bērniem nepastāv vienmēr un *per se* , bet gan rodas tikai vajadzības gadījumā. Minētās tiesību normas izpratnē ar vajadzības gadījumu jāsaprot vecāku nepieciešamība pēc papildu līdzekļiem tādu iemeslu dēļ, ka viņi paši nespēj sevi nodrošināt un apgādāt. Nepieciešamību pēc papildu līdzekļiem un to apmēru pamato faktiskie apstākļi katrā atsevišķā situācijā, kurus, izspriežot lietu, jāvērtē tiesai. Savukārt fakts, ka vecākiem vajadzīga bērna uzturlīdzekļus no bērniem, gulstas uz vecākiem. Tikai pēc tam, kad tiesa uzskata par pierādītu un pamatotu vajadzību pēc papildu līdzekļiem, tai jāvērtē, kādā apmērā un kādās daļās prasītāja bērniem ir pienākums to sniegt.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja ir sasniegusi pensijas vecumu un viņas vienīgie ienākumi ir vecuma pensija.

Prasītājas vecuma pensija 2016.gada oktobrī un novembrī bija 230,60 EUR un 2016.gada decembrī - 235,55 EUR apmērā, ko apliecina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Jelgavas reģionālās nodaļas 2017.gada 12.janvāra izziņa Nr.17/85516.

No prasības pieteikumam pievienotā ģimenes ārsta /pers. D/ izrasta no ambulatorās pacienta medicīniskās kartes izriet, ka prasītājai regulāri

jāierodas pie ģimenes ārsta, speciālistiem.

No lietas materiālos esošajiem SIA "Dobeles namsaimnieks" rēķiniem un to apmaksu apliecinošiem dokumentiem izriet, ka prasītāja par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem 2016.gada oktobrī samaksājusi 41,90 EUR, novembrī 76,03 EUR, decembrī 94,11 EUR.

No lietas materiālos esošajiem SIA "Maxima Latvija" čekiem izriet, ka prasītāja par telekomunikācijas pakalpojumiem SIA "TELE 2" maksā 5,10 EUR mēnesī, no VAS "Latvijas Pasts" čeka redzams, ka prasītāja par gāzi maksā 13,84 EUR, no SIA "Ilva Ltd." čekiem izriet, ka prasītāja par televīziju maksā 3,60 EUR mēnesī, no SIA "Digital Retail" čekiem izriet, ka prasītāja par elektrību maksā 5,57 EUR mēnesī.

Prasības pieteikumam pievienoti čeki, kas apliecina pārtikas iegādi 2016.gada oktobrī, novembrī, decembrī un SIA "Dobeles un apkārtnes slimnīcas" čeki, kas apliecina, ka prasītāja 2016.gada oktobrī, novembrī, decembrī maksājusi pacienta iemaksas par dažādiem medicīnas pakalpojumiem.

No lietas materiālos esošajiem SIA "Aptiekas A" čekiem izriet, ka prasītāja no 2016.gada aprīļa līdz 2016.gada novembrim iegādājusies dažādus medikamentus.

No prasības pieteikumam pievienotās Zemesgrāmatas apliecības kopijas redzams, ka prasītājai pieder nekustamais īpašums /adrese A/ un no maksāšanas paziņojuma par nekustamā īpašuma nodokli 2016.gadam un maksājuma dokumentiem izriet, ka prasītāja samaksājusi nekustamā īpašuma nodokli 33,52 EUR apmērā.

Tādējādi tiesa atzīst, ka lietā ir pierādīts, ka prasītājai ir nepieciešami papildus līdzekļi, jo viņa pati nespēj sevi nodrošināt un apgādāt, saņemot vecuma pensiju 235,55 EUR apmērā mēnesī.

Prasības pieteikumā ietverts izdevumu aprēķins, kurā prasītāja norāda nepieciešamos izdevumus - dzīvokļa īre un komunālie pakalpojumi 75 EUR mēnesī, gāze 2,50 EUR mēnesī, elektrība 5,57 EUR mēnesī, televīzija 3,60 EUR mēnesī, pārtika 130 EUR mēnesī, drēbes, apavi – 13 EUR mēnesī, higiēnas preces 10 EUR mēnesī, ārsta apmeklējumi 10 EUR mēnesī, medikamenti 45 EUR mēnesī, saimniecības preces 15 EUR mēnesī, mēbeles, sadzīves tehnika 15 EUR mēnesī, mobilais tālrunis 4,79 EUR mēnesī, nekustamā īpašuma nodoklis 1,66 EUR mēnesī, neparedzēti izdevumi 20 EUR mēnesī, kopā 351,12 EUR mēnesī.

Lai arī prasītāja nav pierādījusi katru izdevumu pozīciju, tiesa atzīst, prasītājai ir nepieciešami papildus līdzekļi un ka prasītāja pati sevi nevar nodrošināt saņemot ikmēneša pensiju.

Lai novērtētu, cik liela uztura nauda ir piedzenama, tiesai ir jāizvērtē arī atbildētāja mantiskais stāvoklis un spējas uzturēt prasītāju.

No lietas materiālos esošās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2017.gada 12.janvāra izziņas Nr.17/85494 izriet, ka laika periodā no 2016.gada oktobra līdz 2016.gada decembrim atbildētāja mēneša ienākumi bija 185 EUR apmērā, ko veido bezdarbnieka pabalsts.

Atbilstoši Civillikumā noteiktajam prasītājai kā atbildētāja mātei ir tiesības prasīt no atbildētāja uztura naudu, samērojot to ar abu pušu mantisko stāvokli.

Tiesa atzīst, ka piedziņa nosakāma no prasības pieteikuma iesniegšanas brīža tiesā – 2017.gada 4.janvāra, tas ir no brīža, kad prasītāja uzsākusi savu aizskarto tiesību aizsardzību tiesā.

Saskaņā ar Civillikuma 188.panta otro daļu, kas noteic, ka bērnu var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus vai vecvecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki vai vecvecāki bez dibinātiem iemesliem izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērnu.

Tā kā likums ir konkrēti noteicis bērnu pienākumu apgādāt savus vecākus, tiesa atzīst, ka no šī pienākuma personu var atbrīvot tikai ar tiesas nolēmumu.

Atbildētājs šādu prasījumu lietā nav pieteicis. Atbildētājs nav apstrīdējis, ka prasītāja ir audzinājusi atbildētāju un uzturējusi viņu, kad atbildētājs bija nepilngadīgs.

Tiesa atzīst, ka atbildētājam ir pienākums uzturēt savu māti, līdz ar to tiesa atzīst, ka prasītājas prasība ir apmierināma daļēji 40 EUR apmērā.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmajā daļā noteikts, ka *tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai*. Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punkts paredz, ka prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu atbrīvojami no tiesas izdevumu samaksas. Līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 72 EUR apmērā (40 EUR x12=480 EUR; 480 EUR x15%= 72 EUR).

Lietas izskatīšanas laikā ir radušies un nav apmaksāti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi – pasta izdevumi par tiesas dokumentu, tiesas pavēstu nosūtīšanu lietas dalībniekiem 2,65 EUR apmērā, kas piedzenami no atbildētāja.

2017.gada 10.februāra paskaidrojumā atbildētājs lūdz atbrīvot viņu pilnībā no valsts nodevas samaksas, jo nestrādā, ir bezdarbnieks un saņem bezdarbnieka pabalstu 185 EUR mēnesī, ir darba meklējumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu, ņemot vērā, ka atbildētājam ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2016.gada 17.februāra Lēmumu par bezdarbnieka status Nr.160222-78pies1 piešķirts bezdarbnieka statuss, ka viņa vienīgie ienākumi ir bezdarbnieka pabalsts 185 EUR mēnesī, tiesa atzīst, ka no noteiktās valsts nodevas samaksas atbildētājs ir atbrīvojams, nosakot, ka /pers. B/ jāmaksā ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,65 EUR.

Civilprocesa likuma 204.[1] pantā noteikts, ka, taisot spriedumu par naudas summu un tiesas izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, kas nedrīkst būt garāks par 10 dienām no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Atbilstoši minētai tiesību normai, atbildētājam ir nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts labā 10 dienas no spriedums spēkā stāšanās.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 205.panta pirmo daļu pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam. Ņemot vērā minēto tiesību normu un prasītājas lūgumu spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu nosakāma nekavējoša sprieduma izpilde.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 189. - 195., 204.[1], 250.[25] un 250.[27] pantu, tiesa

n o s p r i e d a

daļēji apmierināt /pers. A/ maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus 40 EUR (četrdesmit *euro*) mēnesī, sākot no 2017.gada 4.janvāra, nosakot, ka uzturlīdzekļi maksājami līdz katra mēneša 15.datumam.

Noraidīt /pers. A/ maza apmēra prasību pret /pers. B/ daļā par uzturlīdzekļu 80 EUR apmērā piedziņu ik mēnesi.

Atbrīvot/pers.B/no valsts nodevas 72 EUR apmērā samaksas valsts ienākumos.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos – tiesas izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,65 EUR (divi *euro*, 65 centi).

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Noteikt daļā par tiesas izdevumu piedziņu sprieduma labprātīgas izpildes termiņu – 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Noteikt, ka labprātīgas izpildes termiņā izpildot sprieduma daļā par tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos, samaksu apstiprinoši dokumenti nekavējoties iesniedzami Dobeles rajona tiesas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas – 2017.gada 16.marta, apelācijas sūdzību iesniedzot Dobeles rajona tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) I.Kovaļova